

ULUSLARARASI ŞIRNAK VE ÇEVRESİ SEMPOZYUMU
(14–16 Mayıs 2010)

INTERNATIONAL ŞIRNAK AND ITS VICINITY
SYMPOSIUM
(14–16 May 2010)

SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ
SYMPOSIUM PAPERS

EDİTÖR
Yrd. Doç. Dr. M. Nesim DORU

ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI ŞIRNAK VE ÇEVRESİ SEMPOZYUMU
1

ISBN : 978-605-88496-0-0

www.sirnak.edu.tr
e-posta: sempozyum@sirnak.edu.tr

Redaksiyon : Harun Takçı

Yapım - Baskı :

MRK Baskı ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. Örnek Oto Sanayi Sitesi 1254. Sokak No:2
OSTİM / ANKARA Tel : 0312 354 54 57 Faks : 0312 385 79 05

Birinci Baskı :

2000 Adet

Basım Yeri – Tarihi :

Ankara – 2010

Uluslararası Şırnak ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri: Editör M. Nesim Doru
Şırnak Üniversitesi Yayınları 2010 / 1246 Sayfa
Dizin ve kaynakça var.

ISBN : 978-605-88496-0-0

Kitabın içindeki makalelerden makale sahipleri sorumludur. Kullanım hakları Uluslararası Şırnak ve Çevresi Sempozyumu yetkili organlarına aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz.

MAHMUT BİLGE VE CİN RİSALESİ

Ahmet ERKOL*

Özet

Mahmut Bilge, 1904 yılında Cizre’de doğmuş, Cizre’nin yetiştirdiği önemli isimlerinden birisidir. Erken yaşta ilim tedrisatı ile meşgul olmuş ve kısa sürede değişik alanlarda mütehassıslaşmıştır. Medrese eğitiminin yanı sıra resmi eğitim de görmüştür. Öğretmenlik, müftülük, nüfus memurluğu gibi görevlerde bulunmuştur. Pek çok konuda eser yazmıştır. Bu tebliğde onun “Cin Risalesi” ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Mahmut Bilge, Cizre, Cin, İslam

Abstract

Mahmut Bilge was born in 1904 in Cizre. He is one of well known scholars of Cizre. His education life had started in an early period of his life and he had become a specialist in different fields. In addition to madrasah education he had studied in official schools. He had worked as a teacher, mufti and census taker. He had written in a lot of fields. In this paper his “jinnee risalah” has been studied.

Key words: Mahmut Bilge, Cizre, jinnee, Islam

Mahmut Bilge, 1904 yılında Cizre’de doğmuştur. Bölgede ilim ve kültürleriyle şöhret bulmuş meşhur Mella Abdurrahman Hoseri’nin oğludur. İslami ilimler alanındaki İlk eğitimini babasından almıştır. Bunun yanı sıra Cizre’de Rehberi Terakki ilkokulundan mezun olmuştur. Ortaokulu da bitirdikten sonra, öğretmen olmuştur. 1 Ekim 1929 yılında öğretmenlikten istifa ederek, 1930 yılında Cizre Belediye katipliği ve veznedarlığı görevlerini deruhte etmiştir. Daha sonra 1934 yılından itibaren Nusaybin, Kızıltepe, Cizre ve Mardin merkezinde nüfus memurlukları ile nüfus baş katipliğini yürütürken kendi isteği ile diyanet teşkilatına geçmiştir. Bu arada yapılan bir sınavda elde ettiği başarıyla müftü olarak görevlendirilmiş ve 31 Ekim 1948’de Cizre Müftüsü olarak bu göreve başlamıştır. 1969 yılında Birecik ve Silopi’de müftülük görevlerinde bulunan Mahmut Bilge, mesaisinin tamamını ilmi tetkiklerde bulunmak amacıyla müftülük görevinden emekli olmuştur. 1974 yılında Cizre’de vefat etmiş ve buraya defnedilmiştir.¹

Mahmut Bilge, ailesinin sahip olduğu ilim ve kültür atmosferi içerisinde büyümüş olmanın avantajlarından yararlanabilmiş ve yaşadığı coğrafyada ilmi birikimiyle temayüz etmiştir. Mahmut Bilge’nin, geçmişte el-Cezeri künyesiyle şöhret bulmuş pek çok ilim adamının yetiştiği bir coğrafyada büyümüş olması, onu ilim ve kültür alanında derinleşmeye sevketmiş ve değişik konularda pek çok eser kaleme almıştır. Mahmut Bilge çok yönlü bir kişiliktir. Yaşadığı dönemde sadece Cizre ve çevresine değil, Mısır el-Ezher Üniversitesine kadar fetvalarıyla farklı alanlarda sosyal sorunlara çözümler üretmeye çalışmıştır. Dolayısıyla çok yönlü bir kişiliktir. İslami ilimlerin yanı sıra şiir, edebiyat, dinler tarihi, astronomi

* Doç Dr. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kelam Anabilim Dalı.

¹ Abdulkadir Bingöl, Kulilkên Baxê Botan, Enstiyua Kurdi ya Amedê, Diyarbakır, 2008, s, 137.

alanında da eserler telif etmiştir. Bunlardan bir kısmı matbu, bir kısmı ise mahtuttur. Müellif, meşhur el-Cezerî'nin divanı üzerinde de bazı çalışmaların yapıldığı belirtilmektedir. Tebliğimizde eserlerinden sadece "Cin Risalesi" üzerinde durulacaktır.

ESERLERİ

1. Ay Risalesi
2. Nuh (a.s) ve Tufanı
3. Resül-ü Ekrem (Muhammed Mustafa'nın Nüfus Hüviyet Cüzdanı)²
4. Kıyamet Risalesi
5. Öldükten Sonra Dirilmek
6. Kur'an-ı Kerim'deki kıssalardan hisseler.
7. Yezidiler
8. Cin Risalesi
9. İslamda İtikadi fırka ve şubeler.
10. Hac Kılavuzu
11. Rüya Kitabı
12. Feraiz Kitabı
13. Kaside-i Bürde'nin Tercüme ve Şerhi
14. Münferice Kasidesinin tercüme ve şerhi
15. Banet Suat kasidesinin tercüme ve şerhi
16. Kur'an-ı Kerim'e ait muhtelif bilgiler ve tahliller
17. El cezeri'nin Tecvidi, tercüme ve şerhi
18. Cezaevinde vaazlarım

MUHTEVA AÇISINDAN "CİN RİSALESİ"

Müellifin bu eseri ilginç bir öykünün anlatımıdır. 20.09.1953 tarihinde bir Pazar günü Diyarbakır'ın Bismil ilçesinden 36-37 yaşlarında Reşit adında bir şahsın kendisine gelerek, başından geçen ilginç bazı olayların aktarılmasıdır. Müellifin anlattığına göre söz konusu şahıs cinlerden birisi ile evliymiş. Cin olan eşinin isteği üzerine Cizre'ye Şeyh Seyda'yı görmeye gitmiştir.³

Müellif, cinlerden birisi ile evli olduğunu söyleyen şahsın ilginç bir hikayesi olabileceğini düşünerek kendisine bazı sorular sorar o da cevaplar verir. Şahsın anlatımına göre 18-19 yaşlarında iken çobanlık yaptığı bir günde kaval çalarken çok güzel bir kızla karşılaşır, kendisine kim olduğunu sorduğunda, Çinli cinlerden bir kız olduğunu, kavalının sesini

² Müellifin bu eseri, Taşkent Matbaası, Ankara , 1965 yılında basılmıştır. Müellif, eserinin girişinde kendi yaşamı hakkında kısa bazı bilgiler vermektedir. Bu eseri yazmasının nedeni ile ilgi olarak uzun süre nüfus müdürlüğünde çalıştığını, binlerce insana nüfus cüzdanı hazırladığını, bu görevinden ayrılmadan, son olarak Hz. Peygamber için de bir nüfus cüzdanı hazırlamak istediğini ve bu düşünceden hareketle bu eseri kaleme aldığını belirtir. Müellif, bu çalışmasında alfabetik sıraya göre Hz. Peygamberin şemailini yazmıştır. Bu çalışmasında yararlandığı kaynaklar hakkında da bilgiler vermekte ve eserini, 1964 tarihinde bitirdiğini belirtmektedir.

³ Cin Risalesi, yazma, Şarkiyat Araştırmaları Derneği Yazma Eserler bölümü, s. 1.

duyarak geldiğini ve kendisi ile evlenmek istediğini söyler. Başta çekinmesine rağmen, sonrasında bu teklifini kabul eder ve Amude'ye giderek orada bulunan Şeyh Atiye nikahlarını kıyar, şeyh Atiye cinlerin şeyhi olduğu ifade edilmektedir.⁴ Anlatıma göre Reşit 18 yaşında iken evlendiği cin ise 160 yaşında imiş. Zira cinlerin 150 yaşında bülûğ çağına girdikleri belirtilir. Bu evlilikten dört çocuğunun bulunduğunu, cin olan eşinin Bağdat'ta oturduğunu, beş dakika içerisinde istediği zaman gelip gittiğini, evliliğinin ilk döneminde dört sene boyunca deli kaldığını, sonrasında açıldığını ve Bursa'ya gittiğinde, cin olan eşinin onayı ile orada da bir kadın ile evlendiğini ve bu evliliğinden de dört çocuğunun olduğunu aktarmıştır. Temas zamanında cinin tecessüm ettiğini, diğer zamanlarda ise bir gölge gibi kendisini gördüğünü ve rahat bir şekilde kendisi ile konuştuğunu belirtmektedir. Reşit, bu durumu, Diyarbakır'a o dönemde gelen Zati Sungur'la görüştüğünü ve bu konuyu kendisine aktardığını belirtmektedir.⁵

Reşit, cin olan eşinin pek çok dil bildiğini, ilim sahibi olduğunu ve Şeyh Atiye'nin yanı sıra, Şeyh Seyda'ya da mürid olarak bağlı olduğunu, dinine bağlı bir Müslüman olduğunu ifade etmiştir.

Müellif, bu konunun dikkatini çektiğini ve cin konusunda tetkiklere başladığını, klasik ve çağdaş çalışmalardan pek çok esere müracaat ettiğini ve bunun neticesi olarak bu eseri kaleme aldığını belirtmektedir.⁶ Müellife göre "cin bahsi" son derece önemli bir konudur. Bunun en bariz işareti ise kur'an'dan bir sureye isim olarak verilmiş olması. Bunun yanı sıra hadislerde de bu konunun pek çok yerde zikredildiğini, sahabe, tabiin ve sonraki alimlerin eserlerinde de bu konunun detaylı bir şekilde işlenmiş olduğu dikkate alındığında, bu konunun nedenli önemli olduğunun ve Allah Teala'nın bunları bize haber vermesiyle, cinler hakkında daha detaylı bilgi sahibi olmak için çaba göstermemiz gerektiğine işaretle bulunduğunu vurgulamaktadır.⁷

Müellif, bu konunun batı ülkelerinde ve Amerika'da da araştırmalara konu olduğunu, batı dünyasının ciddi bir şekilde bu konuya eğildiklerini ve ciddi neticelere ulaştığını belirtmekle, esasen konunun nedenli önemli olduğunu ve araştırılması gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır. Bu konuyu araştırmak üzere başta Kur'an tefsirleri olmak üzere, konuya dair 150 den fazla eseri incelediğini ve bu eserlerle ilgili bilgiler aktarmak suretiyle kaynaklarının sağlam olduğunu da belirtmektedir.⁸ Müellifin incelediği eserler arasında tefsir, hadis, kelam, fıkıh, coğrafya, tarih, ulum-u evail ve diğer bütün alanları kapsamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, müellifin, İslami ilimler alanında ciddi bir birikime ve araştırma ahlakına sahip olduğu görüldüğü gibi, çağdaş çalışmaları da takip eden araştırmacı bir kişiliğe sahip olduğu görülmektedir.

Müellif, cin konusunu yirmi beş soruda ele almış, önce soruları sıralamış, sonrasında da tek tek bunları cevaplandırmıştır. Tebliğimizin kapsamı dikkate alınarak ayrıntılara girmeden, müellifin konuya dair değerlendirmelerine yer verilecektir.

1.Tanım Olarak Cin

Müellif, önce konunun tanımını yapmaya çalışmış ve bu konuda fıkıhçıların, kelamcılarının, İslam filozoflarının ve diğer ilim alanlarında yapılmış tanımlara yer vermiştir. Buna göre Filozoflar Cinleri; havadan yaratılmış türlü şekillere girebilen hayvanlar olduğunu

⁴ Cin Risalesi, s, 1.

⁵ A.g.e, s, 1.

⁶ A.g.e, s, 2.

⁷ A.g.e, s, 2.

⁸ Cin Risalesi, s, 2-3.

söylemişlerdir. Bazı bilginlerin, cinlerin cevher oldukları, araz ve cisim olarak nitelenemeyecekleri, bu cevherlerin de mahiyetlerinin farklı olduğu, iyi ve kötü olarak vasıflanabileceğini belirtmektedirler. Başka tanımlara göre ise cinlerin cisimsel varlıklar olduklarını, bunların uzunluk, genişlik ve derinliklerinin bulunduğunu, belli bir yer işgal ettiklerini, bir kısmının latif ve şeffaf olduklarını, bir kısmının ise kesif olduklarını, bunlar içerisinde ulvi ve sufli olanların bulunduğunu, latif ve havai oldukları için diğer cisimlere benzemediklerini, akıl, şuur ve bilgi sahibi olduklarını, insanların yapmaktan aciz oldukları pek çok şeyi yapabildiklerini belirtmişlerdir.⁹

Müellif farklı tanımları verdikten sonra, bu tanımlara dair bazı değerlendirmelerde bulunur ve konuyu aklileştirmeye, başka bir ifadeyle anlaşılır kılmaya çalışır. Bunun için nasıl ki elektrik varlığı bilinmesine ve her alanda kullanılmasına rağmen görülüyorsa aynı şekilde cinlerin de her zaman için görülmemesinin normal olduğunu anlatmak istemektedir.

Müellif, kalam ilmince önemli bir eser olarak kabul edilen Şehu'l-Mevakıf'a atıflarda bulunarak konuya dair dayanaklarını da belirtir. Ehl-i Sünnet ulemasının genel yaklaşımını belirttikten sonra, bazı Mu'tezile ulemasının cinlerin ve şeytanların zalim, kurnaz ve kötü insanlar olduklarını söylemekle cinlerin varlıklarını inkar ettiklerini belirtmektedir.¹⁰

Cinlerin ulvi ve sufli olmaları hususunda filozofların ay üstü ve ay altı alemdeki varlık anlayışlarına benzer bir anlayışla, ulvi olanların semavi ecranı idare etmekle görevli nefislere sahip varlıklar oldukları, sufli olanların ise arz küresindeki unsurları idare etmekle görevli nefislere sahip olanlar cinsinden olduğunu ifade etmekle felsefi bir izah tarzı getirmeye çalışmaktadır.

2.Cinlerin var olup olmadıkları noktasındaki tartışmalar

Müellif, bu konu etrafında eskiden beri bazı tartışmaların mevcudiyetine işaret etmektedir. Filozofların büyük bir kısmı ile Mu'tezile'nin, cinlerin varlıklarını inkar ettiklerini, buna karşın Müslümanların büyük çoğunluğunun cinlerin varlıklarını kabul ettiklerini, ancak mahiyetleri konusunda bazı tartışmaların bulunduğunu ifade etmektedir.¹¹ Müellif, bu yaklaşımlarıyla Kur'an ve hadislerde serahaten belirtilen bu hususun Mu'tezile tarafından inkar edilmiş olduğunu belirtmektedir.

Müellif, Tantavi Cevheri'nin, cinlerin ancak vahiy yoluyla bilinebileceğini, akıl ile bunların idrak edilmelerinin mümkün olamayacağına işaret ettiğini zikretmektedir.¹²

Müellif, bu gün Amerika ve diğer bazı ülkelerde cinlerle alakalı ciddi çalışmaların yürütüldüğünü, bu çerçevede önemli bazı bilgilere ulaştıklarını, iletişim başta olmak üzere pek çok alanda kendilerine bazı işler gördüklerini ifade etmektedir. Geçmişten bu güne cinlerle irtibatın sağlanması konusunda pek çok farklı yöntemlerin kullanıldığını, bu gün de medyum denilen kişilerce bu çalışmanın sürdürüldüğünü, bazı cisimlerin kendi kendine hareket ettirildiğine şahit olunduğunu buna da (telekinez) dendiğini ve bu konuda ciddi mesafelerin alındığını belirtmektedir.¹³ Müellif, psikolojide kullanılan pek çok deyimi çalışmasında kullanmakla, modern dönem çalışmalarından da haberdar olduğunu göstermektedir.

⁹ A.g.e, s, 4-5.

¹⁰ Cin Risalesi, s, 5.

¹¹ A.g.e, s, 5.

¹² A.g.e, s, 5.

¹³ A.g.e, s, 5.

3.Cinlerin Görünüp Görünmedikleri, Tecessüt ve Teşekkül Edip Edemedikleri konusu

Müellif, cinlerin tecessüm edip etmedikleri konusunda başta tefsir kitapları olmak üzere, hadis ve diğer kitaplara da müracaat etmektedir. İbn Hacer Heytemi'nin "Fetevay-ı Hadisiye" si, Hazin'in "Tefsir-i Hazin"i, Tntavi'nin "tefsir"i ve pek çok hadis ravisinin adını zikretmek suretiyle, cinlerin belli şekillere girebildiklerini, insan suretine girdikleri gibi, özellikle de yılan suretine girdikleri ile ilgili pek çok rivayete yer vermektedir.¹⁴ Müslim'in sahihine dayanarak, cinlerin Hz.peygambere geldiklerini ve kendisine iman ettiklerini belirten rivayetlerini zikretmek suretiyle, onların tecessüm edebildiklerinin delili babında zikretmektedir.¹⁵

4.Cinlerin Türleri

Ulemadan yapılan bazı nakillere göre, Hz. Peygamber'in cinleri üç zümreye ayırdığını belirtmektedir. Bir kısmının kanatlı olup havada uçtuklarını, bir kısmının yılan ve köpek şeklinde bulduklarını, diğer bir kısmının ise insan gibi evlerde oturup yerden yere geç ettiklerini ve toplu halde yaşadıklarını belirten rivayetleri zikretmektedir.¹⁶

5.Cinlerin Yaradılış Özleri

Kur'an'da "ve halakal canne min maricin min nar" ayetinde, cinlerin ateş alevinden yaratılmış olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Hicir suresinde; "vel canne halaknahu min kablu min narissemum" ayetinde de insanlardan önce cinlerin yakıcı bir ateşten yaratılmış olduklarına işaret edilmektedir. Şeytanların da cinlerin bir taifesi olduklarını, nitekim Kur'an'da şeytan için; "kane minel cinni fe fesaka an emri rebbih" o cinlerden idi ve rabbine karşı geldi şeklindeki Kur'an ayetinden hareketle gerek cinin ve gerekse şeytanların her ikisinin ateş tabiatından olduklarını, bunlardan Müslüman olanlarına cin, kafir olanlarına ise şeytan dendiğini belirtmektedir. Müellif bu değerlendirmeyi Fahrudin Razi'nin tefsirinden nakletmektedir.¹⁷ Bunun yanı sıra Hazin Tefsiri, Keşşaf Tefsiri ve Tantavi'nin tefsirinde de benzer değerlendirmelerin yapıldığına işaret etmektedir.

Acaibu'l-Mahlukat kiabının "cin" maddesinde, cenabı Hakk'ın melekleri ateşin ışığından, cinleri alevinden, şeytanları ise dumanından yaratmış olduğunun belirtildiğini aktarmaktadır.¹⁸

Müellife göre cinlerin ateşten yaratılmış olmaları, insanların topraktan yaratılmış olmalarına benzemektedir. Nasıl ki insanlar pek çok kimyevi yapıyı barındıran (su, ateş, toprak, hava) topraktan yaratılmışlarsa, cinler de aynı unsur ve maddelerden yaratılmışlardır. Ancak insanlarda "toprak" unsuru fazla olduğu gibi, cinlerde de "sam" unsuru fazladır. Toprak unsurundan olan insanlar nasıl ki geziyor, yiyiyor, içiyor konuşuyor, düşünüyor, kuvvet ve kudret sahibi ise aynı şekilde cinler de alevden yaratılmış olmalarına rağmen dolaşılıyor, yiyiyor, içiyor, konuşuyor, düşünüyor kuvvet ve kudret sahibidirler. Cinlerde hava unsuru fazla olduğundan görünemiyorlar, latiftirler. Müellif bu durumdan hareketle nasıl ki insan için topraktırlar denmiyorsa, cinler için de ateştirler demenin doğru olmadığını, melek, cin insan ve şeytanın hepsinin su, hava, toprak ve ateş ile bunlardaki kimyevi maddelerden

¹⁴ Bkz. Cin Risalesi, s, 6-8.

¹⁵ A.g.e, s, 8-14.

¹⁶ A.g.e, s, 15.

¹⁷ Cin Risalesi, s, 16.

¹⁸ a.g.e, s, 16.

yaratılmış olduklarını, ancak insanlarda toprak, meleklerde nur, cinlerde sam havası, şeytanlarda ise ateş unsurlarının daha fazla olduğunu ifade etmektedir.¹⁹

6.Cinlerin Yaratılış Zamanları

Müellif, cinlerin Adem’de çok uzun zaman önce yaratılmış olduklarını, dünyada değişik medeniyetler kurduklarını ve Kur’an’da meleklerin, Adem’in yaratılması konusunda dile getirdikleri; “yeryüzünde fitne yaratacak birisini mi yaratacaksın?” şeklindeki karşı çıkışlarının nedeninin de, Adem’den önce cinlerin yaşamış olduklarının bir kanıtı olarak zikretmektedir. Müellif, Kur’an’da Hz. Adem ile melekler arasında geçen muhavereden söz etmekte ve Adem’e secde etmekten kaçınan şeytanın da cinlerden Azazil isminde birisi olduğunu belirtmektedir. Bu arada, cinlerle insanlar arasındaki münasebetin bir örneği olarak Kur’an’da zikredilen Hz. Süleyman kıssasına değinmekte ve Hz. Süleyman tarafından, hayatın bütün alanlarında cinlerin çalıştırılmış olduğunu aktarmaktadır.²⁰ Müellif, Kur’an’ın değişik ayetlerinde cinlerle ilgili ayetleri referans göstermekle, onlar hakkında Kur’an’ın verdiği bilgilerden hareketle konuyu ortaya koymak istemiştir.

7.Cinlerin Yaşam Alanları ve Yaşam Biçimleri

Taberani, Ebu Naim’e dayanarak, cinlerin Müslüman ve Müslüman olmayanların bir gün Hz. Peygambere gelerek aralarındaki ihtilafı çözmelerini istedikleri, Hz. Peygamber’in de aralarını bulduktan sonra Müslüman cinleri köylerde ve dağlarda, müşrik cinleri de derelerde ve denizlerde yerleştirmiş olduğunu aktarmaktadır.²¹

Cinlerin beslenme biçimleri ile alakalı farklı anlatımların mevcudiyetine dikkat çeken müellif, şeffaf varlıklar olduklarından yeme ve içmelerinin olmadığını söyleyenlerin yanı sıra, cinlerin de ağırlıklı olarak kemik ve diğer artıklarla beslendiklerini söyleyenlerin de bulunduğunu ifade etmektedir. Bununla alakalı olarak bazı rivayetleri de aktarmaktadır.²²

İnsanlarla cinlerin evlenip evlenemedikleri konusunda pek çok tartışmaların mevcudiyetine dikkat çeken müellif, genel kabule göre ve yaşanan bazı hadiselerden hareketle de bu tarz bir evliliğin mümkün olabileceğini belirtmektedir. Müellif, Rahman suresinde cennet nimetlerinden bahseden ayette “orada mü’minler için öyle eşler var ki daha önce ne bir insan ne de bir cin dokunmamıştır” şeklindeki ayetin genel olarak cinlerin de insanlar gibi kendi aralarında evlendiklerinin ve cennette de onlar için cinden hurilerinin bulunabileceğinin ifadesi olduğunu belirtmektedir. Müellifin daha ziyade tartışmaya çalıştığı husus ise, cinlerle insanlar arasındaki evlilikler ve bunlardan çocuklarının olup olamayacağı çerçevesindedir. Burada ulaştığı kanaat, bu tarz bir evliliğin imkan dahilinde olduğudur.²³

8.Cinlerde Temel İnanç Esasları ve Sorumlulukları

Müellif, cinlerin de insanlar gibi dinin muhatabı olduklarını ve cinler içerisinde pek çok farklı inanca sahip olanların bulunduğunu belirtmektedir. Kur’an’da; “O gün insan ve cinlerden hiç kimse işledikleri günahlardan dolayı sorulmazlar.” Ayetinde, insanlarla birlikte cinlerin de zikredilmiş olduklarından hareketle, cinlerin de sorumlu olduklarını ifade etmektedir. Bu ve benzeri ayetlerin tefsirlerine atıfta bulunan müellif, insanlarda olduğu gibi, cinlerin de farklı din ve mezheplere mensup olduklarını belirtmekte ve neticede bunların da amellerine göre mükafat veya cezalandırılacaklarını kaydetmektedir. Cennete girip

¹⁹ A.g.e, s, 17.

²⁰ Cin Risalesi, s, 17-19.

²¹ A.g.e, s, 19.

²² A.g.e, s, 19.

²³ A.g.e, s, 19-25.

girmeyecekleri konusunda bazı ihtilafların mevcudiyetine işaret eden müellif, genel kabule göre cinlerin de cennete girebilecekleri şeklindedir.²⁴

Cinlerin sorumluluklarının yanı sıra, Kur'an okuyabildikleri, kendi içlerinde bazı alimlerinin bulunduğunu zikreden müellif, değişik kaynaklarda, cinlerle insanlar arasında geçen pek çok hadiseyi de zikretmektedir.²⁵

9. Cinlerde Toplumsal Yaşam

Cinlerin topluluk halinde yaşadıkları, kendi aralarında bir yönetim biçimi bulunduğu, idarecilerinin var olduğunu ifade eden müellif, nüfus olarak da insanların dokuz katı daha kalabalık olduğuna dair rivayetlerin mevcudiyetine işaret etmektedir.²⁶ Müellif, İslam öncesi dönemde, Arapların cinler için adak adadıkları, onların kötülüklerinden korunma amacıyla kurban kestikleri, Hz. Peygamber'in bu uygulamayı yasakladığı ve o günden sonra bunun uygulanmadığını belirtmektedir.²⁷

Cinlerle ilgili detaylı bilgilerin ardından, müellif, Avrupada, özellikle de İngiltere de yapılan bazı çalışmalara atıfta bulunur, batı dünyasının bu konu üzerinde ciddiyetle durduklarını ve yakın gelecekte, konuya dair bilinmeyen pek çok şeyin de aydınlığa kavuşacağını belirtmekle, sadece, klasik İslam kaynaklarından yararlanmadığı, bunların yanı sıra, kendi döneminin, bilimsel çalışmalarından da haberdar olduğunu göstermektedir.

Müellif, çalışmasında atıfta bulunduğu isimlerle ilgili, eserinin sonunda bir bölüm açmış ve ismi geçen yüz yirmi dokuz kişi hakkında kısa bilgiler vermiştir. Bu çalışma, müellifin, düşüncelerini delillendirme noktasında ne kadar titiz davrandığının, bilimsel bir yöneme sahip olduğunun ve müdekkik bir alim olduğunun açık bir göstergesidir. Dolayısıyla, müellifimiz, sadece bir medrese hocası değil, o aynı zamanda bilimsel usul ve yöntemlere de sahip bir ilim adamıdır.

²⁴ Cin Riralesi, s, 27-29.

²⁵ A.g.e, s, 33-34.

²⁶ A.g.e, s, 34.

²⁷ A.g.e, s, 35.